

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

1. jedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Glasi 30 h Petit-redak

godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Nedjelja, 23. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 283

Kritični časovi u njemačko-američkim diplomatskim odnošajima.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 22. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Naša je vatra osujetila pokušaje ruskih jedinica, da se približe našim položajima severozapadno od Dubna. Inače nema do sada nijednog topovskih bojeva ništa.

Talijansko bojište.

Suzbili smo na južnom krilu naše priorske fronte više noćnih talijanskih napadnih pokušaja protiv naših položaja ispred Trzića. U odsjeku Plöckena došlo je po noći do živahnije topovske djelatnosti. U području Col di Lane skrišio se neprijateljski napadaj na sedlo između Settassa i Monte Siefia o našu vatra.

Jugoistočno bojište.

Nema nikakvih osobitih događaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. četa, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 22. travnja. (D. u.) Iz glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na cesti Langemark-Yperen napali su englezi položaje, koje su im naše opodnje otele 19. o. m. j.: te su osvojili skoro većinu od njih. Neprijateljsko je pucanje na radove Lens i Roye učinilo novih žrtava među pučanstvom. Zapadno od Moze opevali su Francuzi svoja naprezanja protiv Fort-Homma. Dvput ih je postrjeljala naša vatrena vatra na obim obalama, a treća se napadna vala skršila s teškim gubicima naše položaje. S ogorčenim smo borbanom s ručnim granatama opet doveli u svoje ruke dio jaraka u blizini sume Caurette. U noć je opet uspjelo Francuzima da uđu na stube. Istočno od rijeke zestoka pješadijska djelatnost sa srestivima za boj na blizu, od kamenoloma južno od Haudromonta. Objestrana je topovska paljba potrajala dan i noć na čitavom bojištu oko Mose bez prekida s izvanrednom žestinom. U okolici severozapadno od Fresnesa u Woeruu uhvaćeni smo zarobljenika od 154. francuske divizije. Time se je ustanovilo, da je neprijatelj podignuo od 21. veljače ukupnih 38 divizija, od kojih su 4 išle po drugi put u vojte se bile potučene.

Istočno bojište.

I jučer su se krvavo izjavili pred našim

sim zaprjekama jugoistočno od Garbunovke ruski navalni podhvati.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Bitka, koja se je odigrala 17. ov. m. na desnoj obali Tigrisa kod Beitissi, a ne kako se je bilo pogriješno javilo na lijevoj obali, svršila se je s porazom neprijatelja, koji je imao preko 4000 mrtvih i ranjenih, te je ostavio u našim rukama 14 strojnih pušaka, 1 majora, 2 časnika i više momaka kao zarobljenike.

18. je travnja vladao mir.

19. je travnja neprijatelj navalio silama jedne divizije očajno na pomaknute položaje kod Beitisse, ali se je morao povući u neredu, ostavivši veći broj mrtvih.

20. je travnja vladao takodjer mir. Položaj je kod Kut-el-Amare nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

Zaustavili smo neprijateljsku navalu upravljenu protiv desnog krila odsjeka u dolini Čorok. Zarobili smo 1 časnika i 60 momaka.

20. travnja bacilo je naše ljetalo s velikim uspjehom bomba na neprijateljski tabor u Alkantari na Sueškom prokopu te se je povratilo neoštećeno. Naša su odjeljenja Meharita iznenadila na Sueškom prokopu jaku neprijateljsku konjaničku ophodnju. 7 su momaka ubili a ostale protjerali.

Brzobjavi.

Rat.

Zračna navala na Sofiju.

Sofija, 21. (D. u.) Danas u 8 sati prije podne bacilo je neprijateljsko ljetalo, koje je došlo sa jugoistočne strane, iz velike visine 2 bombe na Sofijsko predgrađe. Jedna je bomba pala na školsku zgradu, druga na malenu kuću. Nanešene su štete neznatne. Nema ljudskih žrtava. Ljetalo je bacilo istodobno veliki broj proglašaja, kojima neprijatelj daje na znanje bugarskoj javnosti pad Erzeruma. A to je presretno, pošto su Bugari već znali ne samo za osvojenje Erzeruma, nego i za zaposjednutie Trapezunta. Vraćajući se odletio je zračnik preko Vitoša-planine.

Rusi iskrcali se u Marsiliju.

Marsilija, 22. (D. u.) Havasov ured javlja: Ovdje je prispjelo 20. travnja ruskih četa.

Paris, 22. (D. u.) Joffre je kazao u dnevnoj zapovjesti dobrodošlicu Rusima, koji hoće da se bore uz bok s Francuzima. Pozdravlja ruske zastave, na kojima će stajati doskora slavna imena zajedničkih pobjeda.

Marsilija, 22. (D. u.) Havas ured javlja: Prispjeli su Rusi na izbor vojnici. Išli su u tabor Mirabeau kod Marsilije, te će otputovati sutra u tabor Mally. General Coupet i general Lachavilski izmijenili su srdačnih zdravlja.

Berlin, 22. (D. u.) Listovi primjećuju k dolasku Rusa u Marsiliju: Čini se, da se radi o jednoj lakrdiji. O ozbiljnijoj pomoći bilo bi sigurno šutilo, ali za što takvoga nijesu Rusi ni pošto došli. Oduševljenje u Parizu pokazuje samo to, kako im stvari slabo idu.

Austro-Ugarska.

Barun Diller namjesnik Galičije.

Beč, 22. (D. u.) Vojnički guverner za a.-u. okupirano zemljište Poljske generalmajor barun Diller bio je imenovan namjesnikom Galičije.

Njemačka.

Von der Goltz umro.

Berlin, 22. (D. u.) Generalfeldmaršal je barun von der Goltz umro nakon 10 dana bolovanja u krevetnu bed 19. travnja u glavnom stanu svoje turske vojske od pjegavog legara.

Francuska.

Eksplodija u francuskoj tvornici municije.

Bordeaux, 22. (D. u.) U tvornici ručnih granata kod Croix de Hinx dogodila se je eksplozija, kojom je bilo ubijeno po prilici 20 ljudi, a i ranjeno više njih.

Engleska.

Engleska kriza riješena.

London, 21. (D. u.) Konac se je ministarske krize dočekaio svukuda osjećatijem odlagajuća. Lloyd George, čiji je energični nastup u prilog opće dužnosti bio najviše krizu prouzročio, izrazio se je, da je sasvim zadovoljan s uspjehom ministarskog vijeća. Drugog ministarskog vijeća ne će trebati. Očekuje se, da će se odmah po sjednici od budućeg utorka ponovno na kratko vrijeme parlament odgoditi.

Pritisak engleskog glavnog stana.

London, 21. (D. u.) Daily Mail doznaje o ministarskoj krizi: Odbor za novačenje, koji se je sastojao od Asquitha, Lansdowne, Mac Kenna i Chamberlaina, izdao je izvješće, koje se je izjavljalo za opću vojničku dužnost svih muskaraca nad 18. godinom, a osim toga i za to, da ostanu pod oružjem oni, koji su vojničku službu već izvršili te da se odstrane sustavno iz tvornica municije svi neoženjeni. Glavni je stan izvršio najjači pritisak na ministarstvo, da poduzme najenergичnije

mjere za novačenje. Zahtjevi su glavnog stana isli, kako se čini, tako daleko, da nekoliko ministara nije se moglo izjaviti s tim zahtjevima sporazumno i to Asquith, Mac Kenna, Runciman i, kako se drži, također Balfur. Medjutim se dvoji, hoće li ostati na svom mjestu Chamberlain i šef glavnog stana Robert, ne bude li vlada poduzela strožih mjera.

Hendersonov prijedlog.

London, 21. (D. u.). Po pisanju novina prihvatilo je ministarstvo Hendersonov prijedlog, da se uvede sveopća vojnička dužnost, bude li se to pokazalo nužnim poslije novih šest tjedana dobrovoljačkog novačenja. Henderson je obećao, da će upotrebiti svoj ugled kod radičkih organizacija, da osigura njihovo privođenje za uvjetnu vojničku dužnost.

Portugalska.

Interniranje vojnodoznih Nijemaca u Portugalu.

Lugano, 21. Portugalska je vlada odredila izgon njemačkih vojnonoobvezanika, interniranje vojnodoznika, te zaplijenu cijeloga njemačkog posjeda.

Amerika.

Amerikansko-njemačka upadica.

Kopenhagen, 20. Iz Londona javljaju: U engleskim se parlamentarnim i političkim krugovima računa posve izvjesno time, da Wilson ne će na nikoji način dozvoliti rata s Njemačkom. Informacije, koje mu je pružila bila gornja kuća, uputile su ga u pravo stanje odnosa i nazora u Njemačkoj. On da se je stoga odlučio, da će vratiti sva pitanja, kojih riješenje zadaje poteskoća, i koja mu stignu prije zaključka mira. I senat odobrava taj nazor. Amerikanski su zastupnici opretovano i pouzdano izjavili, da će u Saveznim Državama prevladavati razborito mišljenje. No uza sve to ne slijedi, kao da ne bi Wilson zastupao američkih zahtjeva u najostrižem obliku.

Amerikanski neuspjeh u Meksiku.

New-York, 20. Izvjesitelj lista „Associated Press“, koji boravi kod američkog ekspedicijskog zbora u Meksiku, javlja brzojavno, da je obustavljen progon proti generalu Villas-u radi nekog novog nenadanog napadaja nezvanih vojnika zapovjednika Carranze na Amerikance.

Amsterdam, 20. Londonski list „Times“ javlja iz Washingtona: Pošto se o smrti generala Villas-a ništa pobliže ne saznaje, misle u Washingtonu, e je vijest o njegovom preminuću posve izmišljena.

Dogodjina na moru.

Potopljeni engleski brodovi.

London, 21. (D. u.). Engleski parobrod Cairgugan i engleski bark Ravenhill su bili potopljeni: njihove su se posade spasile.

Neutralne države.

Revolucija u Kini.

Kinesko je poslanstvo u Berlinu primilo ovaj brzojav iz Pekinga: „Istina je, da su se provincije Kwangsi i Kwantung izgavile neovisnima, no u ostalim provincijama i među njihovom posadom vlada potpuni mir, ponajpače u onim provincijama, u kojima imade četa sa sjevera.“

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 20. Službeni izvještaj od 19. o. mj.:

Zapadna fronta.

Kod jezera Bixten (5 km. zapadno od Uexküll) i u drugom sreću naših položaja blizu Jakobstadta topovskij boj. Navalni pokušaj neprijatelja u sreću blizu imanja Njevertski (južno od sela Krevo) bio je suzbijen već od naših prednjih straža.

Galicijska fronta.

Neprijatelj je poduzimao žestokih navala, sa znatnim silama, protiv Popovog Groba, jednom dapače na fronti od preko dviju vrsta. Sve smo njegove navale suzbili, zadavši neprijatelju teških gubitaka. Po naknadnim smo izvještajima za osvojenja Popovog Groba zaplijenili veliku množinu pušaka, fišeka, telefonskih sprava, prodirnih i drugih mina, minskih hitala i 4 skrinye bomba.

Petrograd, 19. Službeno izvješće:

Kaukaska fronta.

Trapezunt je osvojen. Složno i snažno naprezanje četa kaukasko vojske i cermorske mornarice okrunjeno je sada zauzećem najvažnije tvrđave na anatolijskoj obali.

Nakon krvave bitke na rijeci Karadere od 14. travnja, potisnule su čete kaukasko vojske Turke, sviadale su nevjerojatne poteskoće, te su svuda slomile izvanredno žestoki neprijateljski otpor. Sgodni nastup naše mornarice omogućio je smiono iskrcanje, te je trajnom topovskom vatrom podupro kopnene čete, koje su na obali napredovale. Ta je nova pobjeda bila osim toga podprta dobrohotnom i prijateljskom pomoću ostalih u Maloj Aziji napredujućih četa kaukasko vojske. One su u teškim bojovima učinile svojim junacima napredanjem sve, da olakote odljeđenjima, što su napredovale na obali, izvršenje njihove zadaće. Očekuju se još potankosti.

Francuska.

Paris, 20. Službeno izvješće od 19. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na čitavoj fronti nije bilo nikakvog važnog događaja da se javi, osim dosta žestokog opstrjeljavanja istočno od Mose i u području južno od šume Haudromont.

U 11 sati poslije podne: Zapadno od Mose znatno topovsko pucanje na vrh 304. i na naše prve redove od Mort-Homma do Cumièresa. Istočno od Mose žestoko pucanje u okolici Donau-monta i Vauxa. U krajevima Woerva protekao je dan mirno. U sreću na podnožju Moskih visočina, kod Epargesa, upravio je neprijatelj jutros 3 susljedne navale protiv naših položaja, ali su bile suzbijene. Tekom posljednje navale uspjelo je neprijatelju, da stupi za čas u naše järke u razmaku od 200 m., ali je bio odmah suzbijen protivnavalom, kojom smo mu nanijeli teških gubitaka. S ostale fronte nema da se javi nikakvog važnog događaja.

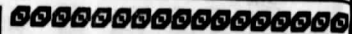
Belgija.

Paris, 20. Službeno izvješće od 19.:
Medjusobno topovsko opstrjeljavanje, osobito kod St. Georges, Dixmuidena i Faehrmannhausesa.

Politika.

Dobave rumunjskog žita Njemačkoj.

„Berliner Tageblatt“ doznaje iz Bukaresta: Buduće će se sedmice započeti odvažanje 150.000 vagona žita, koje je Njemačka Austro-Ugarska kupila od Rumunjske, pošto je već bio proveden prvi kupoprodajni ugovor tlućeni se 50.000 vagona. Tih je 50.000 vagona bilo izvedeno u Njemačku i Austro-Ugarsku u dobi od tri mjeseca. Osim toga je došlo na Dunav od prilike 10.000 vagona žita, što je bilo kupljeno još iz zetve od 1914. k tome je bilo u pojedinim dnevima odvedenih splavima po Dunavu do hiljadu vagona, osim onih 300 vagona što su ih otposlali po kopnu. Rumunji priznavaju veliki uspjeh njemačkog djelovanja kod nakupovanja i prevažanja žita. „Politique“ piše, da se treba čuditi smislu Nijemaca za red i organizaciju. Promet sa vagonima, brzina nakrcavanja i odpošiljanja moraju u svakom pobuditi zanimanje. To djelovanje imati će svojih posljedica i poslije rata. Do sada se je iz Rumunjske izvažalo žito niz Dunav i preko Crnoga mora u Europu. Nakon rata moći će dobar dio žita biti izveden uz Dunav, a onda željeznicom u nutrinju. I četvorni savez vidi, da posljednji njemačko-rumunjski ugovor prelazi u svojoj važnosti granice običnog ratnog ugovora. Rumunjski su listovi puni bijesnih komentara saveznog novinstva o tom trgovačkom ugovoru. Zlovolja četvornog saveza jest tim veća, što Englezi još nijesu sabrali niti polovice od onih 80.000 vagona žita, što su ih oni htjeli nakupiti, da prekriže gospodarstvene odno-

Tko se želi izvanredno i dobro zabavljati?

Taj neka podje danas u

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Čak će se predvodjati film

„Gospodin bez stana“

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Početak prve predstave u 2:20; zadnje 7:30
ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filir

šaje sa središnjim vlastima. Oni niti nemaju i gleda, da će to žito moći sabrati do polovice srpnja. Buduća će žetva biti po svoj prilici vrlo ugodna, te je jasno, da će Rumunjska biti prijedna, da znatan dio te zetve odstupi središnjim vlastima, ako hoće, da donekle uzdrži u redu svadosadašnji gospodarski promet. Na svaki se način Rumunjskoj smatra nevjerojatnim, da bi mogla engleska osnova izgladnjenja Njemačke imati u pjeha.

Alleluja!

Kao što smo bili slavili Božić, slavimo eto danas i Uskrs po drugi put usriješata. Druga je već zima prošla, ponovno je osvanulo proljeće, a još uvijek dopire do nas zveket bojnog oružja i tutnjava topova koja nadglasuje zvuk uskrasnih zvonova. Svjetlo zelenilo i bojno cvijeće resi opet preredu. Ali danas kao da ne uživamo u svjetlotomu. A zašto? Naše su misli i naša čustva zaokupljena nečim posve inim. Pomisao, da se na bojnim poljanama bori još uvijek krvava borba, borba bez prestanka i bez odмора, pomisao, da zelene ove vade upijaju krv hiljade i hiljade hrabrih ratnika, smućuje nam običajno veselje, koje su nam prije donasali uskrasni blagdani. Na ova tuga neka ne bude odviše velika. Zatajiva imi svagdje i mora da ih bude. Po sve drukčije bi dakako bilo, da su se ostvale osnove naših neprijatelja. Raskomadanje naše slavne monarhije bio je njihov cilj. A danas? Mi svi dobro znamemo, kakostojimo mi i naši vjerni saveznici, svim su poznati uspjesi našega oružja. I ako Boda i sreća junacka, li će se uspjesi od dana u dan uvećavati, tako te smo puno čvrste vjere i puni opravdane nade, očekujemo i mi jednom moći da slavimo iz gorkih ovih i burnih dana — uskrnuće svakom pogledu.

I u to ime kličemo svim svojim prijateljima: „Sretan Uskrs!“ i „k v šku srca!“

Sitne vijesti.

Ugarski Malorusi. Ugarski greko-katolički školski su zaključili, da će dogovorom sa vladom uvesti za Malorusu u Ugarskoj gregorijanski kalendar i ukiniti ćirilicu kod vjeronauka. Novi mlitvenici bit će pisani latinicom. Djeca se više neće podučavati u ćitanju i pisanju ćirilice.

Madjarski zastupnici pod optužbom. Dne 23. ov. nj. započet će u Požunu rasprava proti ugarskom zastupniku dru Ameriku Ivanki i drugoj dvojici

deseterici drugova. Ti se drugovi zovu: Krauss, Spitz, Goldner, Fuchs, Schwarz, Rosenbaum, Stern, Stengel, Rosenfeld itd. Opušnica veli, da je Ivanka s ratnim ministarstvom zaključio pogodbu, da će vojsku opskrbljivati blagom, ali je istom prije predaje davao solj i paprike, a onda ga dobro napojio, da bi imalo što veću težinu.

Madjarski jezik u srpskim školama. Austro-ugarska vojnička uprava u Srbiji odredila je, da se mora osim njemačkog jezika, koji se već uči, uvesti u srpskim školama i madjarski jezik, kao obvezatni predmet.

Rat nosi! Bečko dioničko društvo „Gebrüder Böhrler u. Comp.“ imalo je 12. travnja svoju godišnju skupštinu. Ova je zaključila, da plaća za lanišnju godinu od čistog dobitka na svaku dionicu 240 maraka, što je za 160 maraka više, nego li je društvo plaćalo prijašnjih godina.

Narodni dobrotvor. U Pragu je preminuo veleindustrijalac Milan Kasalovski u 41. godini svoga života. Ostavio je češkoj „Školskoj Matiči“ 200.000 K, društvima „Narodni Jednota Posumavska“ i „Narodni Jednota Severoteska“ po 200.000 K, pravkoj dječjoj bolnici 200.000 K.

Tovornica Skoda u Plzinju, koju izraduje to-pove i inii ratni materijal, imala je lanišnje godine do deset milijuna kruna čistoga dobitka.

Domaće vijesti.

Odlikovanje. Najvišom odlikom od 3. travnja 1916. podijelilo je Njeg. Veličanstvo gosp. Spiri Peručić, savjetnika c. k. pokrajinskog suda i predstojnika kotarskog suda u Puli, časnički krst Fran-Josipovog reda na vrpci vojno-zasluznog krsta i to u priznanje njegovog službovanja u ratno doba.

Glazba. Danas poslije podne od 5 sati dalje na gatu Fran Josipa (pred štambom zgradom) svirati će glazba c. k. mornarice sljedeće komade: 1. J. Šebek: „Oj banovci, oj junaci!“, koračnica; 2. J. Král: Ugarske narodne pjesme; 3. J. Strauss: „Uzivate život“, valjci; 4. A. Kut-schera: „Schönau, moj paradiz“, pjesma; 5. G. Fuchik: „Večer kod Maxima“, karisik; 6. F. Jaksch: Koračnica austrijskog pomorskog društva.

Zatvorena gostiona. Gostiona „Alle tre porte“ (ulica Giulija) bila je oblasteno zatvorena za sve vrijeme rata, jer nije odgovarala propisima u zdravstvenom pogledu.

Potres. Prekijter (21. travnja) bijahu opažena dva jača daljnja potresa, od kojih je prvi bio katastrofalnog značaja, te kojemu je bilo ognjište oko 9100 km daleko, po svojoj prilici u srednjoj Americi. Početak je u opazenu u 0 sati 44 časa, 33 sekunda, poslije podne. Vrhunac je potresa bio u 1 sat i 20 časnika poslije podne. Tu je bilo opaženo zbiljsko trzanje zemlje od 0,2 milimetara. Registriranje drugoga slabijega potresa trajalo je od 4 sata, 4 časnika i 2 sekunde, do 4 sata, 30 časnika 0 sekunda poslije podne; udaljenost je ognjišta iznosila 4400 km. Jačer u 5 sati, 33 časnika, 44 sekunda u jutro označio je seismograph još i slabi bliži potres, čija je uda-

ljenost ognjišta bila proračunana na 20 km (po svojoj prilici Italija).

Najviše cijene piva. C. k. je tvrdjavni upravej ustanovio za pečusko (Fünfkirchen) i Stein-brusko pivo ove najviše cijene: U skladištima 66 kruna; u gostionama po 88 kruna po hektolitra.

Pozdrav Hrvata evakuiraca iz Reitendorfa. Primiti smo sljedeće: Sjećajući se ugodno dobro-drušnih Hrvata, šaljeno srdačan pozdrav, želeći svima sretn Uskrs! Mohorović Fumica, Mohorović Katerina, Mohorović Foska, Mohorović Josip, Mohorović Marije, Mohorović Fuma, Buić Foska, Buić Marija, Cukar Ivanka, Cukon Foska, Cukon Ivanka, Cukon Marija, Cukon Dragutin, Cukon Ivan, Cukon Lovre, Cukon Zorica, Braus Adolf, Braus Marija, Braus Jakov, Braus Marija.

Oglas. U promjeni oglasa od dne 22. siječnja 1916. Gem. 1296-27-VI dolučuje se za tvrdjavni opseg Pule sljedeća najviša cijena za pivo. Ugarska piva: pečusko i steinbrusko kod skladištara 66 h, u gostioni po 88 h litar. Pula, dne 21. travnja 1916. C. k. tvrdjavni povjerenik: Schön-feldt m. p.

Tršćansko pučanstvo i neprijateljska ljetala. C. k. namjenskičko dredsjeđništvo saopćuje: Uslijeđ bacanja bomba sa strane neprijateljskih ljetala bilo je zadnjih dana u Trstu što ubijeno, što ranjeno više osoba, koje su se nalazile na otvorenoj ulici. Pučanstvo se u njegovom vlastitom interesu pozivlje, da za dolaska neprijateljskih ljetala nad grad, o čemu se odmah dozna po srijeljanju obrambenih topova, napusti odmah ulice te da se umakne s istih. To se preporuča također radi toga, da se pripreče nesreće, koje nastanu lahko i uslijed akcije obrambenog topništva. Štazari imaju nagod, da opomenu pučanstvo, budu prijelita kakova pogibelj i da se pobrinu, da se ljudi uklone u kuće. Takvom pozivu javnih organa mora se svatko bezuvjetno pokoriti.

Iz Dalmacije.

Plemenito djelovanje dalmatinskih gospodja. Radi se o tomu, da se osnuje u Zadru Dobrotvorno društvo gospodja, koje bi se bavilo humanitarnim djelovanjem na socijalnom polju. U današnjim vremenima prva bi zadaća toga društva bila: 1. da se namiče mljeka dojenčadi; 2. da se putem Pučke kuhinje pobrine za hranu siromašnoj školskoj djeci; 3. da se prirede ljetala igrališta i zabavišta za žensku djecu, kad nisu u školi. Kasnije bi ovo društvo priredjivalo tečajeve, predavanja itd.

Zamisao je vrlo lijepa i mi je najsrdačnije pozdravljamo, te vrijednim pokretačima želimo najbolji uspjeh.

Poginuli. Na talijanskom ratistu poginuoše nedavno dva mlada Dubrovčanina: absolvirani nautičer Albert Gjurji i odvjetnički kandidat u Bosni dr. Antun grof Gozde. Laka im zemlja, a rođinama duboko sažalešt!

Riba i meso. Općina je izdala novi cijenik za ribu, kojim su cijene povišene. Čujemo, da će skoro biti uvedene iskaznice i za ribu, po 20 de-kagrama na glavu. Nu riba, osobito veća, ne da

Da je tada na tomjem mjestu bio kakav Vod-njanac, bio bi pred tolikim milijunima skino šešir i naklonio se do zemlje. Za onoga, koji ne bi znao, kazat čemo, da stanovnici Vodnjana jesu 75 po sto poljodjelci, 15 po sto zanatnici (od kojih 10 po sto su postolari, a 5 po sto drugi razni zanatnici), 8 po sto trgovci, a 2 po sto činovnici i podčinovnici. Poljodjelci i zanatnici klanjaju se samo onomu, koji imade novaca i pozdravljaju s klo-bukom u ruci „bun giorno signor Fortunato, servitor suo sior Felice“ — dočim kad sretnu činovnika, taknu samo sa dva prsta šešir ili kapu i reku „bun giorno dottor, srati avvocato, allegri maestro!“ Dakle liječnik, sudac, učitelj, reverendo „niente signor“, isti su „eo ti, eo mi“. Ali njihov Felice, to je signor! Jednom je po selima kupovao „štrac“ i prodavao jagu i naprsnjake, a sad je sior „el ga fatto i bori e bisogna cavarghe el capel!“ Kad pako takvi „signori“ proiaze ulicom, gledaju lijevo i desno, da vide, tko će ih pozdraviti. tko ne će. Opaze li, da ih netko nije pozdravio, reku porugljivo se smješće „che superbo che xe diventá, bara Nane!“ Kad se pak dva tako pečena i naduta bogatstva sretnu, onda jedan čeka na pozdrav drugoga i često se desi, da prodju jedan nimo drugoga bez pozdrava. Više puta i-mamo pak i ovaj epilog: Par koračaja, što su se jedan od drugoga bez pozdrava odmaknuli, okrene se sior Felice n. pr. i reče: „Ola sior Fortunato, cosa la xe rabiado con mi, che gnanche no la me saluda?“ A sior Fortunato će na to: „La scusi sior Felice, spetavo che la saludassi lei, ma Ella la xe sempre colla testa in lei sui affari!“

KAZALIŠTE CISCUTTI.

Danas dne 23. i ponedjeljak 24. prisizivat će se u kazalištu „CISCUTTI“ film, koji je bio uspješno prikazivan i u Zagrebu, i to:

Srcem i rukom za domovinu.

Isti će biti praćen Leharovom glazbom.

Cijene: Ulaznica 1 K po osobi, lože 2 K, sjedala 60 h, stajali prostor 40 h, galerija 40 h. Početak u 2 sata, svršetak poslije 7 sati.

Podpišujte

u koliko vam je moguće

Četvrti austrijski RATNI ZAJAM.

Potpisivanje preuzimlje:

Kreditno i eskomptno društvo u Puli.

Trg Custozza broj 45.

se mjeriti kao meso, pa ne znamo, kako će se to udesiti.

Mesu je snižena cijena od 6 na 5 K, ali ga malo ima. Čudno je da nema ni janjetine, koje inače u ovo doba bijase uvijek premnogo na zadržarskom trgu.

Brašno i kruh. Od prekosutra bit će u Zadru snižena cijena kruha, od 76 na 68 para. Ostat će ista vrsta kao danas. Tko bude želio imati onog brašna, od kojeg se kruh pravi, moći će primiti svu količinu, koja odgovara njegovim iskaznicama. Do sada se moglo imati samo jedan dio.

Od danas za ovu i narednu sedmicu može se dobiti bijelog brašna po 60 kilograma na glavu, ali za to treba izrezati i predati sredinu iskaznice (t. j. ovaj prostor gdje nema ceduljica).

Iza ono nekoliko milijuna, što je gosp. Omero Kalkapundakis „lećitirao“, izvadi iz džepa kutijicu finih cigara i ponudi mi. Primitih jednu smotku sa zahvalom i obojica zapalismo. Vlak je jurio munjevitom brzinom, a meni se je činilo, da ga dim naših cigara još brže tjera. Zatim povesdosmo razgovor o situaciji. Gosp. Omero tumačio mi na dugo i na široko geografiju buduće Europe, a ponovnije isticao je stanoviste, koje će Grčka zauzmati u budućnosti na Balkam. Greč, tvrdio je on, nijesu pohlepni za teritorijalnim povećanjima, kô sto bi pater Venizelos htjeo, oni se zadovoljavaju s onime, što imadu, samo da su u miru i skladu sa ostalim narodima i da slobodno trguju. Sa Srbima su saveznici, sa Bugarima prijatelji, pa i sa Turcima do pol' zeleje! Nijemce i Franceze stjuju samo Engleze, koji svakamo nos zabadaju, ne trpe. Ove posljednje treba likvidirati, jer po svuda prave konkurencu i svagdje zabadaju palice med kola. Na koncu konca, zaključio on, tko što ima, s tim klima: milijun dobro stoji i u Karnji i u Friulu! — Sakrahajski Grego — pomislili si ja — ti ju znaš jako dugu!

I tako pušeci i razgovarajući stigosmo u Ljubljano. Tu se gosp. Kalkapundakis oprosti sa mnom i iskrena veleći, da ga u Ljubljani čeka prijatelj Epimonda Imbrakakis, s kojim ima da uredi neke bankovne poslove. Sad ostah sam u vozu sa vojnikom, koji je u kutu hrhnjao.

(Nastavak slijedi.)

Od Barba Mate.

— Ajde brate, ali ima čeljadi! — reče neki Dalmatinac, kad stupih na kolodvor. I zbilja bilo ih je. Kroz tu se vrevu nekako doturah do vlaka, koji je već stajao na tračnicama i udjoh u voz.

Točno u jedan sat po podne vlak se spusti sa građačkog kolodvora. U malom odjelu vaza, gdje uožen mjesto, bilo je slučajno samo par lica; jedan vojnik, koji je drizjemo u jednom kutu i jedan gospodin, koji je čitao Naumanovu knjigu „Die Gestaltung Mitteleuropas“. Iza nekoliko ču-saka taj gospodin zavrtio knjigu i poloziv isto na sjedalo uza se, protogne se i reče: „e che la cammini!“

— Il signore parla italiano? — upitah ga ja. — Si — odgovori on — italiano, tedesco, greco, croato, sloveno, francese, russo, esperanto eccetera.

— Io m'inchino dinanzi a cotanto senno! — uskliknuh ja.

— Nije toliko toga — primjeti on hrvatski — mi trgovci rabimo više jezika.

— Ah, gospodin je dakle trgovac?

— Da, Omero Kalkapundakis u Trstu, sa uljem, sultim groždjem, smokvama i t. d.

— Ja sam Frane Fraka iz Puljštine posljed-nik kuća u polju i polja u gradu — predstavih se i ja te upitah dalje:

— Gospodiu mora da je i dobar kapitalist?

— Tako, tako, par milijuna tu, par milijuna tamo, nije Bog zna što — odgovori mi on sasna hladno.

Zadnje vijesti.

Amerikanska nota Njemačkoj.

Berlin, 22. (D. u.) U noti, što ju je amerikanska vlada predala njemačkom spo-ljašnom uredu, tvrdi vlada Unije, da bro-d „Sussex“ nije uopće bio oboruzan (?), da je bio torpedovan po njemačkoj podmornici, a da se ga nije opomenulo i da je uslijed toga zaglavilo 80 osoba, od kojih više po-danaka Sjedinjenih Država. Vlada žali, da Njemačka nije shvatila ozbiljnost položaja, koja je rezultirala iz napadaja na Sussex i iz čitave metode, koja tvori značaj podmors-kog rata. Vlada je najnovijim događajima prisiljena, da smatra potopljenje Sussex-a kao slučaj promišljene metode i duha, po kojem se uništavaju trgovačke ladje bez razlike narodnosti i svrhe. Amerikanska je vlada htjela, da uzme u obzir van-redne okolnosti ovog rata, kojemu nema primjera, ali je došla sada do osvje-dočenja, da se rat podmornica ne može složiti sa principima čovječanstva, sa neop-sporivim pravima neutralaca i privilegi-jane neoborećih se osoba. Ako ima Nje-mačka još namjeru, da bez milosrdja i bez razlike vodi rat protiv trgovačkih brodova i bez obzira na to, u čemu vidi vlada Unije nesporive zakone čovječnosti, prisil-jena je vlada Sjedinjenih država, da iz-vedja iz toga nužne zaključke te da si iz-a-here jedini put, koji joj još preostaje, na-mime, da prekine diplomatske odnošaje, sa njemačkom vladom, ne bude li se ova od-mah izjavila spremnom, da bezodvlačno odustane od sadašnjih metoda rata pod-mornica protiv putničkih i trgovačkih bro-dova.

Nadalje ustanovljuje se na temelju iz-vjestaja francuskog izvanjskog ministarstva, kao što i izjava pomorskih časnika dodi-jeljenih američkim poslanistvima u Lon-donu i u Parizu i zapriješnutog iskaza put-nika, da je francuski kanalski parobrod „Sussex“ bio neoboruzan i da je bio tor-pedovan, nakon što je prošao Dungeness i vozio ravno u smjeru prema jugu s bistrim, mirnim morem u 2 i pol sata poslije pod-ne, po prilici 13 milja daleko od Dunge-nessa. Kapetan „Sussexa“, jedan časnik i jedan bocman opazili su sasvim jasno sa mosta trag kojim je torpedo hodio, na što je kapetan odmah dao zapovjed, da se

vozi s lijevim strojem, a da se desni za-ustavi, te je bio brod pogodjen malo pred mostom u jedan kut. Torpedo je eksplo-dirao, uništio čitavi prednji dio parobroda do prvog nepropustivog prostora. Otkinuo je jarbo sa brzajavnim zicama, te je time bilo ubijeno ili ranjeno oko 80 osoba. Za vrijeme torpedovanja nije bilo u blizini ni-jednog drugog broda. Približavanje su tor-peda opazili i američki pomorski poručnik Smidth i major Logan, koji su išli u Boul-logne, da pretraže podrtine broda „Sussex“, te su ustanovili, da je bio brod potopljen eksplozijom, pošto su mu kotlovi bili ne-ostatečeni. Oba su časnika našla izmed po-drtina 15 kovinskih komada, koji su bili od stručnjaka pretraženi. Pronašlo se je, da ne potječu od francuskih ni engleskih mina, nego po njihovom markiranju, po obliku i boji od njemačkog torpeda. Obzi-rom na ove dokazane činjenice, da ne može postojati nikakve razumne sumnje, da „Sussex“ nije bio pogodjen od torpeda njemačkog porijetla i da se mora po sili i to zaključiti, da je bio torpedo izbačen bez ikakve opomene od podmornice, koja je bila za navale zaronjena, jer nije nitko sa „Sussexa“ opazio nikakvog broda.

Ova se ustanovljenja potvrđuju i oni-ma od njemačke note od 10. o. mj. Navo-djaju se pojedine točke njemačkih navoda, po kojima slaže se i mjesto, gdje je nje-mački zapovjednik podmornice brod potopio, i vrijeme, koje je i od engleskih iz-vjestaja navedeno, t. j. da je torpedo otki-nuo čitavi prednji dio broda do zapovjed-ničkog mosta. Osim toga nije bilo u nje-mačkom izvještaju govora o kakovoj opo-meni. Napokon nije istog dana nijedna dru-ga podmornica napala u onom kraju nijed-nog drugog parobroda.

Radi toga ostaje izvan pitanja to, da je bio Sussex torpedovan od podmornice, na čijem se izvješću temelji nota od 10. o. mj.

Fotožalj je ozbiljan.

Berlin, 22. (D. u.) U koliko se do-sad ustanoviti može, vlada mnijenje, da njemačka vlada ne može prihvatiti zahtjeva američke vlade. Tako se položaj ima sma-trati kritičnim. To se mišljenje odražuje ta-kodjer i iz pisanja novina.

Razne vijesti.

Razdjeljenje kraljevine Češke na okružja.
Prager Tagblatt prima iz pouzdanih izvora vijest, da bivši gornjoaustrijski namjesnik barun Handel vodi pripreme za razdjeljenje Češke na okružja. Stvar će biti doskora riješena, a nadaju se, da će se tim poboljšati uprava i smanjiti narodnopolitičke borbe. Većina će se posla namjesništva izručiti okružju, osobito poslovi pravosuđa, te će okružja biti drugi i zadnji priziv. Cijela će se Češka razdjeliti na dvanaest okružja, od kojih će svako imati oko 60 milijuna stanovnika. Površina će novih okružja biti po prilici jednaka okružnim sudistima i tim se nadaju, da će tih dvanaest okružja dovesti u sklad sa petnaest okružnih su-dista.

Promjene će tu i lamo biti potrebne, jer se po-sve hoće sastaviti koliko toliko moguće narodno jedinstvene krajeve. Tri će okružja biti njemačka, šest čeških i tri mješana, a među tima i Prag. Državna oblast će biti okružna vlada s okružnim predsjednikom. Okružje kao autonomni upravni kraj, dobit će okružno zastupstvo, sve poslove zemaljskoga sabora i odbora, koji se ne tiču čitave države.

KONRAD MIHELIC

vojnički i civilni krojač.

izvršuje svakovrsne
krojačke radnje
prama

zadajim modelima

PULA, trg Custoza.

(Kuća Perini.)

SKLADIŠTE POKUĆTVA

FILIP BARBALIĆ

ulica Sisseno 2.

Kupuje uz visoke cijene

VUNU

bijelu i mješanu.

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— Tako je, dobra gospodjo, — reći će pod-zupan — tako: neka je samo pod ličkom badžom pošteno srce, radina ruka i štedljiva čud — pa ni brige vas za gospodske dvore i govore. I sami naš premlodstivi vladar rado spominje siromašnu, ali postenu ličku grud.

Na ljubazne, toplo izrečene ove riječi, stara se popadja radosno hvati desnice podžupanove i pogladi je, pa podrža med svojima od nabora hrapavim rukama, a sveštenik se duboko pokloni, lupajući bradu. Maniša popođize glavu u vis i po-spruži vrat, protežući u duž sijedne brkove.

— A imate li povise družine? — upitao će podžupan.

— Imamo momka za kuću, sirotu bez oca i matere, koga smo sami ohranili, i čobana za blago, a po kući pomažu obično po dvije, tri unice.

— Unučadi dakle dosta? — podžupan će dalje.

— Bogu hvala — prihvati paroh — dvadeset i sedmero žive od pet kećeri i tri sina, a da su svi poživjeli, bilo bi ih mnogo više.

— Osmero ste dakle djece ohranili? — opet podžupan, a starac po odgovara:

— Trinaesto podigla je stara majka, pa smo pet kećeri podali i tri sina uhlebili — sve pri-lično gospodu Bogu hvala. Ostale u nesbeske dvo-re Savaet odazvao sve još nejake, do li moga Marka, grdne rane moje, što je već carskim ca-snikom u boju poginuo, i do groba moje roditelj-

ske srce uciviljeo, — žalostivo priglasit otac, a grčevito protire, pa gladi sjednu svoju kosu uzbrdo do tjemena.

Nastade grobna tišina, a starica nekud ka-mena pogleda segnu za slikom, na čavlicu obje-šenom ispod ogledala, pa je uz duboki uzdah skide i poljubi te pokaza svjetlosp, sjetno govoreći: „Evo dike moje, nikad neprezaljene.“

Brzo se vrže podžupan, da pouztaž uciviljeno roditeljsko srce te navratl riječ na gospodarstvo, a nešto zalim ustade i veoma se usrdno pozdravi s domaćicom, pa zamoli starca sveštenika, neka bi mu pokazao crkvu i groblje. Isprativši podžu-pana do na vrata, glasno mu dovikne poša: „Pošli s Bogom gospodine!“ Sad Maniša prinese dlan pokraj usta, te će jedovito dosapnuti: „Velemožni gospodine“. A starica sleže ramenima i odsapnu: „A znam ti ja, branjane, te vaše novotarje: ta dosele se je u nas i generalu i obrstaru govorilo „gospodine“. Maniša odbrza za podžupanom, pa će, sustignuvši općinskoga bilježnika i blagajnika, uplakat srdito nadovezati: „Ne zna ova naša čed-ljad valaj ništa od novih uredaba.“

Pred grobljem, punim čička, a ograde na dvije strane povajane, ustavi se podžupan i resko pribrusi, kako ljude nije od Boga strah i amo im obraz, te ovako ostavljuje ovo mjesto, da po njem govoda buću! — Maniša klimne i počne se kositi na nevaljanca starješinu te obreće svečano, da će zamalo dana posve urediti ogradu.

— Izvolite mi to pismeno dojaviti za 14 da-na, — mrko prikrča podžupan.

Kad pošli k crkvi, a oko nje u klupku pje-de-setak ljudi iz okolnih kuća i poveće kolo djece,

da pozdrave i vide novoga podžupana. — Na žalost, Božji hram zja s glave, to jest na više je mjesta propao krov, pa možes kroza nj, stono vele — i kapom i sakom, a izvrne li kisovito vri-jeme, eto grdne stete i iznutra. E, sveštenik se stari ispričava, da su za popravak već i majstori pogodjeni i daska da je usječena; ali da još nije privezena. To je podžupanu mučno bilo gledati i slušati. Naglo mu se u guslo svdese Jake obrve, tište skričaj n-sto dublje k očima, trže bilježnicu iz grdnoga džepa i bilježnič nešto olovcom, — a to je, čini se, — imalo značiti, kao kad ono naš čovjek na veliku zamjeru kuku preo nosa vrgne.

Onda se velemožni gospodin okrene k selja-cima, kojih se je međjuto i više nabralo, pa im životom riječi predoči, kolika je ovo grijehota i sramota, što je ovakovo groblje, ovakova crkva, a i bunar seoski — dovrže — onako u neredu. Još pripomene, da se uz ovakov nehaj s njihove strane nije nadati nikojemu dobru po selo i općinu. Pa uzme razlagati, kako i u selu ima tanak obraz svakomu na vidiku, a tomu obrazu da je ogleda-lo crkva, groblje, parohov dom, škola itd. Prišije trpk, kako je red, da se prione uz naprednje gospodarstvo, da se radi i štedi, a ne dangubi i ne razmeće; da se brat na brata okani mrke mrzavi i u ovoj kobnoga ugarka, to jest paleža — a tim je nanášano haš na zlopake prilike ove općine. Neka se narod — završi podžupan — Bogu mol i u Božjem strahu i lijepom skladu živi, drug uz druga, kuća uz kuću, pa će biti pravog blagoslova...

(Nastavit će se.)